

ALKOHOL- OCH DROGPOLICY MED HANDLINGSPLAN

BRÄCKE KOMMUNS GRUNDSKOLOR

2008.09.01

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	ALKOHOL- och DROGPOLICY	3
1.2	Mål	3
1.3	Definition - Droger	3
1.4	Lagstiftning	3
1.5	Drogtester	4
1.6	Detta gäller i våra skolor	4
1.7	Utvärdering och revidering	4
2.	HANDLINGSPLAN	6
2.1	Förebyggande arbete och information	6
2.2	Aktiva åtgärder vid misstanke	6
2.3	Aktiva åtgärder vid kännedom	7
2.4	Anmälan till socialtjänst och polis	8
2.5	Några råd	8
Bilaga 1	Brev till föräldrar	9

1. ALKOHOL – OCH DROGPOLICY

Bräcke kommuns grundskolor har en gemensam alkohol- och drogpolicy.

1.2 MÅL

- Alla känner sig trygga och respekterade i våra verksamheter. Arbetet präglas av en helhetssyn på människan, där både kropp och själ mår bra
- Att behålla våra barn och ungdomar tobaksfria
- Att alkoholdebuten senareläggs
- Att minska antalet barn och unga som provar och brukar droger
- Att elever och föräldrar medvetandegörs om denna drogpolicy och handlingsplan
- Att medvetandegöra alla som arbetar med barn och unga

1.3 DEFINITION – DROGER

Med droger avses här tobak, alkohol, narkotika, dopingpreparat, läkemedel (icke medicinskt betingat bruk), inandning av gaser från kemiska preparat i berusningssyfte samt övriga medel som intas i berusningssyfte.

1.4 LAGSTIFTNING

Skolans miljö skall vara drogfri. Skolan har en viktig roll i arbetet med att bekämpa och informera om riskerna med droger. Arbetet mot droger, liksom övrig verksamhet, måste naturligtvis ske inom lagstiftningens ramar, varför det är viktigt att de grundläggande regelverken är kända.

Tobakslagen säger att "rökning är förbjuden i lokaler som är avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn och ungdom samt på skolgårdar och på motsvarande områden utomhus vid förskolor och fritidshem" Vidare är det förbjudet att sälja tobak till unga under 18 år. (SFS 1993:581) 2 och 12§§

Alkohollagen säger att försäljning av alkoholdrycker till personer under 20 år är förbjuden, om det inte gäller servering på restaurang eller försäljning av folköl, då är det 18 år som gäller. (SFS 1994:1738) 8§

Narkotikastrafflagen

"Den som olovligen

1. överlåter narkotika,
  2. framställer narkotika som är avsedd för missbruk,
  3. förvärvar narkotika i överlåtelsesyfte,
  4. anskaffar, bearbetar, förpackar, transporterar, förvarar eller tar annan sådan befattning med narkotika som inte är avsedd för eget bruk,
  5. bjuder ut narkotika till försäljning, förvarar eller befördrar vederlag för narkotika, förmedlar kontakter mellan säljare och köpare eller företar någon annan sådan åtgärd, om förfarandet är ägnat att främja narkotikahandel, eller
  6. innehar, brukar eller tar annan befattning med narkotika döms, om gärningen sker uppsåtligen, för narkotikabrott till fängelse i högst tre år.
- (SFS 1968:64) 1§

Enligt **FN:s konvention om barnets rättigheter** (Barnkonventionen) skall Sverige vidta alla lämpliga åtgärder, innefattande lagstiftningsåtgärder, administrativa och sociala åtgärder i upplysningssyfte, för att skydda barn från olaglig användning av narkotika. (Artikel 33)

I **Skollagen** anges bl a att utbildningen skall ge eleverna kunskaper och färdigheter samt, i samarbete med hemmen, främja elevernas utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I utbildningen skall hänsyn tas till elever i behov av särskilt stöd. Vidare ska verksamheten i skolan utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. (SFS 1985:1100) 1 kap 2§

Av avsnitt 2.2 i förordningen om 1994 års läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (**Lpo 94**) framgår att skolan ansvarar för att varje elev som gått ut grundskolan har grundläggande kunskaper om förutsättningarna för en god hälsa och har förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsan. Enligt 2.8 i samma förordning har rektorn ett särskilt ansvar för att kontakt upprättas mellan skola och hem om det uppstår problem och svårigheter för eleven i skolan. Vidare har rektorn ett särskilt ansvar för att ämnesövergripande kunskapsområden som exempelvis riskerna med tobak, alkohol och andra droger integreras i undervisningen i olika ämnen.

Socialtjänstlagen säger att ”var och en som får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till en underårigt skydd bör anmäla detta till nämnden. Myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom samt andra myndigheter inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten **är skyldiga** att genast till socialnämnden anmäla om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till en underårigs skydd. Detta gäller även dem som är anställda hos sådana myndigheter”. (Socialtjänstlagen 14 kap 1§)

Arbetsmiljölagen

”Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö.” (SFS 1977:1160) 1 kap 1 och 3§§

Sekretesslagen säger att ”myndighet får lämna sekretessbelagd uppgift till annan myndighet, om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen skall skydda” Generalklausulen gäller enbart mellan myndigheter, skolans elevvård med undantag för skolhälsovården. (SFS 1980:100) 14 kap 3§

1.5 DROGTESTER

Drogtest, som är ett tvångsmedel, är ett allvarligt ingrepp i den personliga integriteten. För att kunna genomföra ett drogtest av en elev krävs ett tydligt samtycke från eleven samt samtycke från elevens vårdnadshavare. Eleven får inte på något sätt känna sig tvingad att låta sig drogtestas.

Det som inte är förbjudet är tillåtet. Det är utgångspunkten med all straffrättslig lagstiftning, vidtagna handlingar måste dock hålla sig inom lagens gränser. Det finns inget uttryckligt förbud mot frivilliga drogtester, vare sig av barn under 15 år (vårdnadshavarens samtycke) eller övriga. (Alkoholkommittén)

Anmälningsskyldigheten enligt 14 kap 1 § Socialtjänstlagen förutsätter inte att det måste vara klarlagt att socialnämnden behöver ingripa utan även svårbedömda och obestyrkta uppgifter som tyder på att barn kan vara i behov av stöd eller hjälp från socialnämndens sida skall anmälas. Det räcker att det föreligger misstankar om att ett barn riskerar att fara illa på grund av ett begynnande missbruk för att anmälningsskyldighet skall inträda. JO (dnr 3273-2002) anser att, om en misstanke om drogmissbruk aktualiserar frågan om drogtest torde denna misstanke som regel vara så stark att anmälningsskyldigheten till socialtjänsten inträder redan innan ett eventuellt drogtest äger rum. Det ankommer härefter på socialnämnden att undersöka vilken grund som kan finnas för uppgiften och utreda det eventuella behovet av åtgärder.

1.6   **DETTA GÄLLER I VÅRA SKOLOR**

- **Tobak** – Under skoltid skall våra elever vara snus- och rökfria. Snusning och rökning är förbjuden i våra lokaler och på våra skolgårdar, detta förbud gäller dygnet runt.
- **Alkohol** – Det är förbjudet att förvara eller förtära alkoholhaltiga drycker eller uppträda alkoholpåverkad inom skolans område eller i verksamheter som sker i skolans regi, t ex vid studieresor.
- **Narkotika** – All hantering av narkotika är förbjuden. Allt bruk av narkotika, dopingmedel, andra berusningsmedel och icke ordinerade medicinska preparat är missbruk.
- **Förebyggande åtgärder och information** – Det förebyggande arbetet skall innehålla information om skolans drogpolicy, föreläsningar och information i samverkan med föräldrar, socialtjänst, landsting, polis samt det lokala Brottsförebyggande Rådet. Det förebyggande arbetet ska sträva efter en ökad föräldramedverkan och medvetenhet om ungdomars drogvanor.

1.7   **UTVÄRDERING OCH REVIDERING**

Bräcke kommuns alkohol- och drogsamordnare skall i samarbete med rektorerna inför varje hösttermins start utvärdera och revidera drogpolicyn/handlingsplanen. Varje skolområde utvärderar och följer kontinuerligt upp sitt arbete.

2. HANDLINGSPLAN

Handlingsplanen ger vägledning i hur skolan ska arbeta förebyggande mot tobak, alkohol, narkotika och andra berusningsmedel. Den anger också hur skolan ska agera när problem väl uppstått. Elevvårdsteamet med rektor som ytterst ansvarig leder arbetet där alla vuxna inom skolan skall ta sitt ansvar i dessa frågor.

2.1 FÖREBYGGANDE ARBETE OCH INFORMATION

- Regelbundet samarbete med det lokala Brottsförebyggande Rådet (BRÅ) samt dess arbetsgrupp "Alkohol- och drogförebyggande arbete". I denna ingår personal från polismyndigheten, socialtjänsten (socialsekreterare) samt grundskolan (skolsköterska)
- Information av ovanstående arbetsgrupp vid höstens föräldramöten
- Arbete riktat speciellt till föräldrar i syfte att senarelägga alkoholdebuten hos tonåringarna sker bl a med hjälp av preventionsprogrammet ÖPP framtaget av Örebro Universitet.
- Årliga besök av primärvårdens tobaksavvänjare hos elever i årskurs 6
- Årliga besök av primärvårdens tobaksavvänjare vid årskurs 6 föräldramöten (primärvården samordnar)
- ANT/Sesam/Livskunskapsundervisning i form av föreläsningar, temaarbete, teater, drama, diskussioner om attityder
- Kontinuerligt arbete med att stödja eleverna i att inte falla för grupptyck när det gäller tobak, alkohol eller andra droger
- Handlingsplanen skall årligen göras känd för elever och föräldrar/vårdnadshavare

2.2 AKTIVA ÅTGÄRDER VID MISSTANKE

- Om personal får välgrundade signaler om eller misstänker att elev varit **alkoholpåverkad, sniffat, missbrukat narkotika eller andra droger**, informeras ansvarig mentor/handledare som i sin tur tar upp ärendet med rektor. Vidare åtgärder beslutas i samråd mellan rektor och mentor/handledare. Rektor kontakter vårdnadshavare som får klara besked om på vilka grunder skolan misstänker riskbruk eller missbruk. Elev och föräldrar kallas till elevvårdskonferens där skolan meddelar sin oro för eleven och rektor gör **anmälan enligt 14 kap 1§ Socialtjänstlagen**. Åtgärdsprogram upprättas och följs upp.
- Vid **misstanke om att elev förvarar alkohol/droger i skåp** ges eleven först tillfälle att själv öppna skåpet i närvaro av två företrädare för skolan. Om eleven inte kan nås i rimlig tid eller vägrar att öppna, äger skolan rätt att öppna skåpet. Vårdnadshavare informeras av rektor. Om skåpet innehåller alkohol/droger gör rektor en **anmälan enligt 14 kap 1§ Socialtjänstlagen och kontakter polis**. Skåpet är skolan egendom som lånas ut till förvaring av läromedel och ytterkläder. (Skolverkets riktlinjer "Trygghet och studiero i skolan, 2007.08.15")

2.3 AKTIVA ÅTGÄRDER VID KÄNNEDOM

Tobak – *”Under skoltid skall våra elever vara snus- och rökfria. Snusning och rökning är förbjuden i våra lokaler och på våra skolgårdar”.*

- om elev ertappas med att snusa eller röka inom skolans område skall efter **tillsägelse**, vårdnadshavare omgående kontaktas skriftligen, se bilaga 1. Skolhälsovården erhåller kopia av brevet.
- om elev trots tillsägelse, återigen ertappas med att röka inom skolans område **kontaktas vårdnadshavare av rektor**. I samtalet **tydliggörs föräldraansvaret**
- ovanstående regel gäller även om förälder meddelar att de tillåter att barnet snusar eller röker

Alkohol – *”Det är förbjudet att förvara eller förtära alkoholhaltiga drycker eller uppträda alkoholpåverkad inom skolans område eller i verksamheter som sker i skolans regi, t ex vid studieresor”.*

Om personal under skoltid påträffar elev **alkoholpåverkad** skall ansvarig mentor/handledare samt rektor omgående kontaktas. Om en elev är påverkad av alkohol ska eleven inte vara kvar i skolan. Om det inte föreligger ett **akut behov av sjukvård**, tar rektor kontakt med vårdnadshavare innan eleven skickas hem. För att **fullgöra sitt tillsynsansvar** bör skolan se till att en personal överlämnar eleven till vårdnadshavaren. Under vissa förutsättningar kan polisen omhänderta en elev som är drogpåverkad (Lagen om omhändertagande av berusade personer mm Lag 1976:511) Skolan har alltid en möjlighet att ringa och rådgöra med polisen utan att röja de inblandade. Rektor gör **anmälan enligt 14 kap 1§ Socialtjänstlagen**. Skolans **uppföljning** beslutas i samråd mellan rektor, mentor/handledare och elevhälsopersonal.

- Om en elev **ertappas med att inneha, langa eller sälja alkohol** kontaktas vårdnadshavare omedelbart. Rektor gör därefter **anmälan till socialtjänsten** och **polisanmälan**.

Narkotika - *”All hantering av narkotika är förbjuden. Allt bruk av narkotika, dopingmedel och icke ordinerade medicinska preparat är missbruk”.*

- Om en elev verkar uppenbart påverkad av något ska personalen omedelbart ta kontakt med rektor för beslut om åtgärder. Om en elev är påverkad av någon drog ska eleven inte vara kvar i skolan. Om eleven inte är **i akut behov av sjukvård**, tar rektor kontakt med vårdnadshavare innan eleven skickas hem. För att **fullgöra sitt tillsynsansvar** bör skolan även se till att en personal överlämnar eleven till vårdnadshavaren. Under vissa förutsättningar kan polisen omhänderta en elev som är drogpåverkad (Lagen om omhändertagande av berusade personer mm Lag 1976:511) Skolan har alltid en möjlighet att ringa och rådgöra med polisen utan att röja de inblandade. Rektor gör **anmälan enligt 14 kap 1§ Socialtjänstlagen**. Skolans **uppföljning** beslutas i samråd mellan rektor, mentor/handledare och elevhälsopersonal.

- Om en elev **ertappas med att inneha, langa eller sälja narkotika** kontaktas vårdnadshavare omedelbart. Rektor gör därefter **anmälan till socialtjänsten** och **polisanmälan**.

Sniffning – ”Inandning av gaser från kemiska preparat i berusnings syfte”

- Om personal under skoltid påträffar en elev som sniffar kontaktas omgående ansvarig mentor/handledare och rektor. Om eleven inte är **i akut behov av sjukvård**, tar rektor kontakt med vårdnadshavare innan eleven avvisas från skolan resten av dagen. För att **fullgöra sitt tillsynsansvar** bör skolan även se till att en personal överlämnar eleven till vårdnadshavaren. **Rektor anmäler** ärendet enligt 14 kap 1§ Socialtjänstlagen. Skolans **uppföljning** beslutas i samråd mellan rektor, mentor/handledare och elevhälsopersonal.

2.4 ANMÄLAN TILL SOCIALTJÄNST OCH POLIS

- Anmälan enligt **14 kap 1§ Socialtjänstlagen** görs i första hand av rektor men all personal har anmälningsplikt och ansvar att uppmärksamma problem. Anmälningskyldigheten förutsätter inte att det är klarlagt att socialnämnden behöver ingripa utan även svårbedömda och obestyrkta uppgifter som tyder på detta ska anmälas.
- **Polisanmälan** görs av rektor då det finns misstanke om brott t ex i samband med försäljning eller uppgifter om droger eller illegal alkohol. Huruvida en anmälan ska göras eller inte får därför göras utifrån en bedömning av omständigheterna i varje enskilt fall. Någon skyldighet för skolans personal eller någon annan att polisanmäla en person som redan har begått ett brott finns inte. Däremot kan man under vissa förutsättningar vara skyldig att anmäla om någon har för avsikt att begå ett allvarligt brott.

2.5 NÅGRA RÅD

- Var om möjligt två vid samtal
- Gör aldrig mer än nöden kräver – var alltid två i känsliga situationer
- Var noga med dokumentationen
- Ta råd och stöd av elevvårdsteamet
- Informera alltid skolledningen, även vid ”enklare” tillbud

Hej Förälder!

I dag har vi kommit på din dotter/son _____ i klass _____ med att bruka tobak under skoltid. Som Du känner till har vår skola tillsammans med alla andra skolor i Bräcke kommun en regel som förbjuder detta. Vi har som policy att meddela hemmet så snart vi upplever att en elev inte följer denna regel.

I skolan undervisas återkommande om tobakens skadeverkningar, men vi behöver också Din hjälp i detta arbete. Vi skulle önska att Du tar ett allvarligt samtal med Ditt barn, både om tobakens skadeverkningar och om vikten att följa skolans regler.

Enligt vår alkohol- och drogpolicy erhåller skolhälsovården en kopia av detta brev.

Med vänlig hälsning

.....

ALKOHOL- OCH DROGPOLICY MED HANDLINGSPLAN

BRÄCKE KOMMUNS GRUNDSKOLOR

Ht 2008 – vt 2009

